СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 198. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 26 серпня 1933. VOL. XLI. No. 198. Jersey City, N. J., Saturday, August 26, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ДОВІВ ДО ВУГЛЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ВИРІШЕННЯ КОДЕКСУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт знову вжив впливу свого уряду, щоби заставити власників копалень мягкого вугля зійтися на конференцію з представниками майнерської юнії.

Покищо одна конферанція відбулася в четвер рано, друга в четвер зполудня. Хоч конференції не дали ще ніякого висліду, однак учасники запевняли, що вони зробили поважний поступ.

Майнерські представники домагалися мінімальної заплати 5 долярів денно для північних копалень та 4 доляри 75 центів для південних. Представники власників копалень виступали перший раз згідно.

Адміністрація Відбудови Краю сподівається ухвалення кодексу вже в найближчих днях.

ПРАЦЯ НАД ІНШИМИ КОДЕКСАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Конференції власників копалень вугля з представниками майнерів мали неожидано дуже корисний вплив на приспішення праці над іншими кодексами.

Передовсім власники фабрик автомобілів, дізнавшися, що президент Рузвелт ужив свого впливу для заставлення власників конферувати з юнійними представниками, скликали негайно конференцію для докінчення кодексу. Опісля вони конферували з ґенералом Джансоном. Мають вони вже полагоджені всі точки кодексу, крім точки про орґанізацію робітників. Видно, що автомобілеві підприємці ще далі опираються признанню юній.

Біржевики теж предложили урядови нарис свого кодексу, на підставі якого робітники біржі мали би працювати 44 години на тиждень.

Адміністрація Відбудови Краю перевела теж конференцію для ревізії кодексу для подробичної торговлі. Ишло тут про встановлення цін.

СТРАЙК КРАВЦІВ ДІТОЧОЇ ОДЕЖІ.

НЮ ЙОРК. — На слідуючий тиждень пічнеться страйк робітників і робітниць, занятих при вироблюванню діточої одежі. Юнія цих робітників каже, що цих робітників є тут 10,000. Іде про признання юнії.

І ПИСЬМЕННИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ГОЛІВУД (Каліфорнія). — Ґільдія письменників для фільмових підприємств підносить протест проти постанов кодексу для фільмового промислу та закликає всіх письменників „дати почути свій голос", бо кодекс загрожує свобідній конкуренції письменників у продажі своїх праць у промислі.

ЗАРЯДЖЕНО ВИБОРИ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Кубанський кабінет міністрів постановив розвязати конґрес Куби та зарядити загальні вибори.

Вибори мають відбутися 24 лютого 1934 року. Вибори будуть відбуватися не за конституційними постановами з 1931 року, заведеними диктатором Мачадом, але за конституцією з 1901 року.

ПІВ СОТКИ ЖЕРТВ БУРІ.

НЮ ЙОРК. — За обчисленнями новинкарських аґенцій, коло 45 осіб згинули наслідком великої бурі, що навістила побережа Атлянтику в першій половині цього тижня.

Внаслідок бурі вилляли багато рік. Води ріки Анакостії підмили міст та були причиною вискочення з шин поїзду пенсилвенійської залізниці. В катастрофі згинули дві особи.

ЗАШИРОКИЙ ОБЄМ У ПОЯСІ НЕБЕЗПЕЧНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Досліди Служби Публичного Здоровля показують, що людям у середньому віці багато безпечніше мати малий обєм у поясі, ніж великий. Серед осіб, що мають велику вагу, смертність є більша, ніж серед тонких.

На основі розслідів яких 3,000 мущин, переведених від 1909 до 1928 р., бюро виводить, що чим більшу вагу понад пересічність має людина по осягненню середнього віку, тим більша небезпека для її життя. Тяжкі люди вмирають переважно на нефрітіс та недугу Брайта, а також від запалення сліпої кишки, недуг серця, недуг печінки та удару серця.

Люди, котрих вага є нижча пересічної, хорують небезпечно на запалення легенів та на сухоти.

БИРД ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО НОВОЇ ВИПРАВИ НА БІГУН.

НЮ ЙОРК. — Підадмірал Ричард Бирд почав приготування до своєї другої виправи на полудневий бігун.

Він уже почав направки корабля „Пасифик Фер", котрий він набув для воження припасів, та казав будувати спеціяльний літак для перелету понад бігун.

ЧОЛОВІК І ЖІНКА ОБЖАЛОВАНІ ЗА ГРАБІЖ.

НЮ ЙОРК. — Велика лава повітового суду в Бруклині постановила обжалувати 26-літнього Одрія Сілія та його 24-літню жінку Марію за низку нападів на крамниці. Поруку мужа встановлено на 75,000 долярів, а поруку жінки на 25,000 долярів.

„УКРАЇНСЬКА ДУМКА" НЕ ВИЙШЛА.

Чергове число „Української Думки", радянофільського львівського часопису, досі не вийшло. Як довідуємося, не вийшло воно внаслідок того, що частина співробітників того часопису перестала вірити у всякого роду московські казьонні вихиляси, усвідомивши собі докладно, чому Хвильовий та Скрипник відобрали собі життя, а тимсамим побачили правдиве обличе московської політики у відношенні до України.

ЧЕСНОМУ УКРАЇНЦЕВИ НЕ ПОДОРОЗІ З БОЛЬШЕВИЗМОМ.

Недавно появився осібною брошуркою (16 сторін) відкритий лист Степана Волинця, бувшого посла комуністичного Сельробу, лист до робітників і селян, його дотеперішніх політичних друзів. Брошурка ця має наголовок „Слово до друзів". З тексту цього листа довідуємося, що безпосередньою причиною написання його були самогубства Миколи Хвильового та Миколи Скрипника, що були протестом проти того знущання, яке переводить не від нині червоний московський окупант на Великій Україні.

Степан Волинець в дуже різких словах демаскує у свому листі кольоніяльну політику Москви у відношенні до України, даючи тимсамим до зрозуміння українським робітникам і селянам, що їм, як чесним Українцям, не подорозі з большевизмом.

КРІВАВИЙ ЕНТУЗІЯЗМ.

Що року відбувається у Франції біг наколесників довкола цієї країни — „Тур де Франсе". Підчас переїзду змагунів через Бордо 10-тисячна юрба витала їх з таким ентузіязмом, що перервала поліційний кордон і кинулася на привіт змагунів. Наслідки цього були жахливі: 8 поліціянтів і 12 людей потратовано. Дві особи лежать у шпиталю з розбитими черепами в безнадійному стані.

ГОСТРІСТЬ БРИТВИ.

Коли глянемо на ніж, а навіть на найліпше вигострену бритву, під мікроскопом, то побачимо, що вістря не є гладке, а навпаки, схоже на зуби пилки. Крім того не є воно гостре в нескінченість, а кінчиться на певній грубости. Зменшити цю грубість вістря більше не дасться. Та його і так вистарчає до практичного вжитку. Недавно змірили грубість вістря найгострішої бритви. Рівнається вона 2 тисячним частинам міліметра.

„ЧОРНА РУКА" НА ВОЛИНІ.

Власник споживчого склепу в Луцьку, Янкель Тройб, одержав одного дня анонім з вимогою зложити під гаслом „Фійолек" на „посте рестанте" 500 зл., з погрозою, що на випадок невиконання цього буде вбитий. Тройб повідомив про це поліцію, яка по довшій обсервації арештувала 23-літнього Віктора Сташука і 20-літнього Анатоля Самсоновича, обох з Луцька, синів інтеліґентів, в моменті, коли вони явились на почту за сподіваними грішми. Цей випадок у Луцьку був сензацією.

ЖИДИ ДОМАГАЮТЬСЯ СКОРШОГО СТВОРЕННЯ ВЛАСНОЇ ДЕРЖАВИ.

На мінародньому жидівському сіоністичному конґресі в Празі (Чехословаччина) ухвалено домагатися скоршого створення жидівської держави в Палестині. Жиди тепер мають домагатися для себе рівних прав з Арабами на землю Палестини. Конґрес проходить дуже бурно, бо окремі фракції сіоністів сваряться між собою й у деяких питаннях є непримирні й не хочуть іти на компроміси між собою.

ЗАСУД ОДЕСЬКИХ ШКІДНИКІВ.

Окружний суд в Одесі засудив Заголіна, Леща, Сулиму й Борозинця, кождого на 10 літ вязниці з висилкою в далекі землі СССР і конфіскату особистого майна. Мартюнків дістав 6 літ, а Шевченко 5 літ тюрми, також з висилкою в далекі сторони СССР.

У БЕСАРАБІЇ ВИКРИЛИ ТЕРОРИСТИЧНУ ОРҐАНІЗАЦІЮ.

Бесарабські власти вислідили широко розгалужену терористичну орґанізацію по всій провінції. Сподіваються сензаційних арештовань.

ОТРУЯ ЯК СЕРЕДНИК КРАСИ.

Перед окружним судом у Лондоні відбулася цими днями розправа проти землевласника Дрона Свіфта, обвинуваченого в тому, що він уживав аршеніку як середника до краси. Коротко — сусіди Свіфта, теж землевласники, внесли до суду позов, що він робить їм у дуже нечесний спосіб конкуренцію. Свіфт, кажуть, давав своїм коням, коровам, безрогам, телятам і козам по дрібці аршеніку і це нібито дуже додатно впливало на їхній хов. На торзі його коні й корови були завжди найкращі і він продавав їх по казковій просто ціні. Суд станув на становищі, що власник якоїсь живини може вживати всіх засобів, щоби її підкормити, без огляду на конкуренцію. Судова хроніка має багато того роду прикладів. Між іншими вже в 1854 році стрічався суд з людьми, що здоґадно кормили тварини аршеніком. Є теж верзія про деяких спортовців, що вони вживають аршеніку і він нібито виробляє в них витревалість та впливає добре на туготу мязів. Однак ще досі не просліджено, чи згадана отруя у малій скількости ділає на покращання в людини. Були вже жінки, що хотіли перевести на собі ту спробу, але всі ці експерименти кінчилися звичайно смертю, бо кожна така жінка намагалася бути відразу гарною і їла таку мірку аршеніку, що він замісць „прикрасити" — труїв.

ЗА ВИКРАДАННЯ НАФТЯРЯ УРШЕЛА.

За викрадення нафтяря Чарлза Уршела федеральна лава присяглих суддів в Оклагома Сіти поставила на суд Гарвія Бейлія та його 13 товаришів. Один з них, Джордж „Мешін Ґон" Келі, ще на волі. Інші вже в тюрмах. Імена сімох обжалованих задержано в тайні.

БОМБАРДАЦІЯ ПАРИЖА В 1936 РОЦІ.

В міжнародніх кругах викликала сензацію книжка, котру написав німецький майор фон Гельдерс під наголовком „Як буде знищений Париж 1936 року". Французька преса підкреслює цинізм німецького летуна, котрий розмальовує яскравими красками образ Парижа, знищеного після бомбардації німецькими літаками. Вона пригадує, що саме тепер відбулося свято посвячення німецького літака Д 2500. Німецька повітрова фльота є цивільна, але її можна переміняти кожного часу на воєнну. Гельдерс каже, що в хвилі, як німецька летунська ескарда зявиться над Парижем, усяка оборона буде неможлива. Париж переміниться в одно попелище.

УБИВСТВО В ЗАСТАВНІ.

На головній улиці йшов собі хідником Василь Самборський. Не хотячи потрутив його ззаду робітник Василь Гладич і зараз перепросив його. Та Самборський не зважав на перепрошення і вгатив Гладичеви поличник. Розлючений Гладич витягнув ніж і всадив його Самборському в серце. Самборський упав мертвий на очах прохожих. Гладича відставлено до трибуналу в Чернівцях.

ЦИГАНСЬКА ЗЛОДІЙСЬКА БАНДА НЕПОКОЇТЬ НАСЕЛЕННЯ.

В громаді Пєтріш, повіту Фалчів (Румунія), жиють Цигани. Вони вибрали собі за професію обкрадати не лише сусідні, але й усі села повіту. Тепер, коли селяни мають роботу в полі, злодії обкрадають цілі села. Жандармерія вислідила злодіїв і поробила обшуки по домах Циганів у селі Пєтріш, де й знайшла багато накраденого добра. Довідавшися про це, Цигани повтікали в державні ліси. Жандармерія шукає їх у тих лісах.

ЗАЛІЗНОҐВАРДІЙЦІ ФАЛЬШУЮТЬ МОНЕТИ.

В громаді Росінарі, брашовського повіту, вислідила поліція, що адвокати Віхтяну й Бадя, провідники залізної ґвардії в Сібіві, влаштували фальшівню монет, щоби мати гроші на пропаґанду своїх ідей. На місце вчинку виїхав з Букарешту слідчий суддя Стефанеску. Обидвох адвокатів арештовано.

ЖАХЛИВА СМЕРТЬ СТАРОГО СЕЛЯНИНА.

В селі Будче, рівенського пов., 75-літній Гриць Долуд, запрягаючи коня, став на драбину воза, до якого був запряжений другий кінь. У тім моменті запряжений кінь рушив з місця, а Долуд, стративши рівновагу, впав на вістря коси, що лежала на возі, і так покалічився, що згинув на місці.

ОЧЕВИДЦІ РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО СТРАХІТТЯ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

МОСКОВСЬКІ ЛІТАКИ ПИЛЬНУЮТЬ, ЩОБ НЕ ВИБУХЛО ПОВСТАННЯ СЕРЕД ГОЛОДНОГО НАСЕЛЕННЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Німецька преса останніми часами багато пише про великий голод у Радянщині, а особливо на Україні та на північному Кавказі, себто в районах, що мали би бути найбагатшими на збіже. Ґазети разом з тим подають відомости про те, що врожай цього року не направить харчової справи багато на ліпше, бо населення не має ні сили, ні бажання збирати його. Назагал очевидці кажуть, що теперішній голод у Радянщині безперечно дорівнюється страшному голодови з 1921 року, коли не перебільшує його.

На запрошення німецького євангелицького пресового союза кілька осіб, які щойно повернулися з Радянщини, розповіли про свої враження. Вони всі одноголосно кажуть, що відомости про смерть з голоду чотирох міліонів населення на півдні Радянщини скорше зменшені, ніж перебільшені. Серед промовців були два Німці та один Американець, Волтер Бечерер, з першого вісконсінського національного банку в Мілвокі. Як свідки великої біди й нещастя, вони годилися в однім спостереженню, а саме, що теперішнє становище в Радянщині, яке большевики називають недостачею поживи, перевищує голодову катастрофу, яку Радянщина пережила дванацять років тому.

Найдовше вони були в районі Одеси й кажуть, що чим далі в глибину степів, тим картини голоду страшніші. Вони розповідають про голодуючих дітей з безсилими ногами й руками та з опухлим тілом, які все стрічаються здовж залізниці та шляхів на кождому кроці. Вони розповідали про те, що пільні миши тепер стали найсмачнішою поживою для голодного населення, яке полює на них у полях. Тисячі людей перебувають у такому стані виснаження від постійного недоїдання, а тепер від жорстокого голоду, що вони не в стані працювати й не можуть навіть новим урожаєм користуватись.

Очевидці розповідають, що на півдні України, біля Одеси, є німецькі села, які на половину вимерли з голоду, а другу половину большевики пігнали на Сибір та на північ Московщини. Оповідачі попривозили з собою листи від населення та фотоґрафії, які підтверджують кожде сказане ними слово. Бечерер, який підчас своєї візити Радянщини найбільше їздив по Україні, говорить, що не можна перебільшити опису тих страхіть, які він бачив на Україні, бо нема слів, щоб їх представити. Найбуйніша людська фантазія не придумає такого пекла, яке є тепер на Україні. Дуже важко подати подробиці того, що там робиться. Це тому, що кождий турист перебуває увесь час під доглядом радянських „провожатих", які навіть в Одесі возили його з готелю все тими сами вулицями. На його запит, чому вони не виберуть іншого шляху, вони відповіли, що чужинцям заборонено звертатися в бічні вулиці.

Бечерер відвідав діточий шпиталь, де звернуло його увагу на себе те, що в шпиталі були діти страшенно вимучені від недоїдання й голоду. Він знає багато випадків людоїдства, коли судили матерей за те, що вони їли своїх дітей. Одна жінка зїла троє дітей і лише на четвертому піймалася й попала під большевицький суд. На суді вона виправдувалася тим, що її діти всеодно повмиралиб з голоду в страшних муках. Бечерер також підтвердив те, що на Україні багато німецьких кольоній остаточно знищені голодом, висилкою на Сибір та втечею мешканців у світ за очі, шукати ратунку від голоду. Всі очевидці говорять, що цифрових відомостей не можна добути, бо ніхто не реєструє вмерлих з голоду.

Вся Радянщина знаходиться тепер у стані воєнної облоги й скрізь стрічаються відділи червоної армії та спеціяльних військ Чека, які пильнують, щоб населення не повстало проти радянської влади. Над селами й полями ввесь час літають воєнні літаки, які стежать за тим, щоб не було ніде більшого скупчення людей, бо в Радянщині заборонено ріжні збори через те, щоби нарід не повстав.

Ще один очевидець Американець, Увайтінґ Віллям, у загальних рисах підтвердив усе, що сказали перші промовці, але додав, що він сподівається, що сьогорічний урожай направить становище в радянщині. Всі підкреслили, що тепер чужинців не пускають в Радянщині на провінцію й дуже пильно стережуть, щоб у містах вони бачили лише те, що їм покажуть. Особливо старанно большевики обмежують можливість журналістам бачити те, що діється в дійсности в Радянщині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШИЛА В МІШКУ НЕ СХОВАЄШ.

„Всякі донесення про голод у Росії є нині або переборщенням, або злобною пропаґандою"— пише московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", відомий большевицький симпатик Волтер Дюранті.

За такою заявою цей самий кореспондент у цій самій депеші каже, що все просто населення Совітського Союза терпить від недостачі поживи. Самий Дюранті підкреслює, що особливо терпить від недостачі поживи населення тих провінцій, які відомі з продукції збіжа, отже Україна, північний Кавказ та полудневе Поволже.

Далі той самий кореспондент каже, що недостача хліба була така велика, що були жертви в людях, себто люди мерли з голоду. Він каже, що скільки саме людей згинули з недостачі поживи, не відомо. Про це можна тільки подавати здогади, а відомо, що всякі здогади не можуть мати претенсій на точність. Ця заява теж дуже цікава. Вона показує, що большевицький уряд або рахунків смертей із голоду не робив, або робив, але держить їх у тайні.

Далі самий Дюранті признає, що таку статистику смертей з голоду легко перекрутити, бо підчас голоду люди не конче вмирають з браку поживи. Звичайно вони вмирають від інших недуг, які без голоду не були би смертельні.

Дюранті подає ще інші докази голоду, хоч він усе подає біжуче комісарське оправдання. Каже він наприклад, що на Кавказі робітники дістають денно всього 800 ґрамів (один і три четвертини американського фунта) хліба на особу. Робітник міг би собі хліба докупити, якби міг заплатити; та як йому докупитися хліба, що в урядових крамницях коштує 28 копійок за фунт, а в приватній торговлі до півтора рубля за фунт?

Словом, депеша „большевицького вихвалювача", як його тут називають, доказує якраз те, що він і його цензори хотіли закрити. І є вона мимоходом дуже доброю ілюстрацією правдомовности тих московських аґентів, що то тепер обіцяють свідомим Українцям прилучитись до акції на допомогу жертвам голоду на Україні, якщо тільки Українці згодяться говорити про голод на Західній Україні й Підкарпаттю, а не говорити про голод на Великій Україні, бо там, мовляв, голоду нема.

О. д-р В. Клодницький.

НА ПЕРЕДОДНІ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ АМЕРИКОЮ.

Вже кільканацять років совіти стараються, щоб їх Америка „де юре" визнала. Попередні, републиканські, президенти Америки та їхні кабінети мало застановлялися над цей справою, бо надіялися, 1) що большевики зі своїми експериментами заваляться, 2) що европейські держави пірвуться до війни проти совітів, 3) що поневолені народи з середини розсадять зненавиджений режім, 4) що Америка своєю фінансовою політикою не лише в Европі, але головно на Далекому Сході заволодіє ринками збуту не лише на свої капітали в грошах, але й на свої головно індустріяльні продукти.

Большевики не завалилися, европейські держави одна наперед другої, тиснені економічною скрутою, не до війни проти большевиків, а до пактів неаґресії та до торговельних договорів поробили підготовки, поневолені народи не виказали потрібної сили, щоби вскорі повалити совітський режім, фінансова політика Америки головно через зручну політику Німців (неплачення военних репарацій) в Европі провалилась, американський продукт, оплачуваний „золотим" доляром, не здобув собі потрібних ринків збуту, а вкінці китайсько-японська війна на Далекому Сході у великій мірі поширила в Америці зростаючу депресію.

З приходом Рузвелта до державної керми Америка змінила свою політику до совітів, ними, а зглядно їхнім ринком збуту для своєї торговлі зачалась дуже інтересуватись і нині так справа мається, що Америка в короткім часі навяже зі совітами торговельні зносини, признасть Радянський Союз „де юре" і заключить з ним політичний пакт, звернений вістрям головно супроти Японії.

Щоби мати основу робити такі відважні висновки, то нам треба пригадати собі:

1. Всі пакти неаґресії, які большевицькі дипльомати зуміли заключити з багатьома державами.

2. Дальше нам треба взяти під увагу те, що на останній лондонській конференції, присвяченій економічному відродженню „світа", американські політики „неофіціяльно" вели переговори з совітськимими політиками.

3. Зновуж нам треба приняти до відома, що тепер Бернард Барух, великий американський фінансіст, близький приятель президента Рузвелта (також неофіціяльно, бо у французькому купелевому місті) з двома експертами переговорює з міністром закордонних справ, Літвіновом.

4. Також нам треба застановитись над тим, що американський уряд вислав до Петрограду бувшого сенатора В. Смита Брукгарта, який там тепер підготовляє торговельний договір Америки з Совітами.

5. Крім того нам треба приняти до відома, що Ріконстрокшен Фінанс Корпорейшен (чисто державна установа!!) вже дала на днях позичку $4,000,000 та що дальші кредити „ін натура" для Совітів підготовляються.

6. Вкінці кружляють вісти, що 40 совітських експертів незабаром приїдуть до Америки, щоби „закуплювати на кредит" бавовну, залізнодорожній матеріял, автомобілі, „почтові літаки та іншу машинерію".

Американські економісти та фінансісти міркують знову, що від Совітів зможуть одержати плятину, манґан, шкіру на футра, кавяр, лен, коноплі, шерсть-щетину та трохи золота, якого Совіти продукують річно на около $60,000,000.

Додавши до вище згаданого ще те, що через слабосилість Ліґи Націй Японія на Далекому Сході з кожним днем зростає в силу й танґує інтереси як Америки так і Совітів, то нам ясно стане, що Америка з Совітами незабаром увійде у дружні зносини.

При кінці цеї статті годилосяб підкреслити, що законодавство Америки в справі визнання „де юре" якоїсь нової держави доволі невироблене. Відповідно до засад демократії про визнання чи невизнання якоїсь держави повинен би в першу чергу рішати парлямент — конґрес. В Злучених Державах Америки головно президент зі своїм департаментом заграничних справ рішає справу визнання. Політична література Америки, яка занимається питанням „Ди павер оф рекоґнішон", досить обємиста. Годиться зацитувати:

1. Senate Documents of the 54th Congress, 2nd SESS., p. 18.
2. Berdahl, C. A. „The Power of Recognition" Am. Jour. Int. Law XIV. 519—539, Oct. 1920.
3. Corwin E. S. The President's Control of Foreign Relations, Princeton 1917, p. 71—83.

Ходять політичні верзії, що в майбутніх переговорах між Америкою і Радянським Союзом з боку Америки буде видвигнена справа давніших боргів, припинення всякої пропаґанди, обчисленої на викликування світової революції, та справа „Онстейбл Майнориті Деспотізм", бо Америка (уряд) бере під розвагу, що серед горожан є чимало й таких, що нині обурюються тим, що демократична Америка робить кроки до визнання большевицького уряду. Большевики тепер переживають лихоліття голоду і внутрішніх голодових і політичних напружень і тому треба догадуватися, що вони підуть на всякі уступки та зачнуть новий зворот направо, який, не зважаючи на визнання, дасть змогу поневоленим народам проводити свою визвольну політику.

О. С.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ ПОЛЬЩІ?

Подією дня в Польщі — заповідь нової конституції. Опозиція до травневого режіму все дорікала санації, що вона не має програми, як її мають, скажім, фашизм чи гітлеризм, а навіть (яку — іншу річ) большевизм. Тай санатори самі задумувалися над тим, що буде, хто правитиме в Річи Посполитій, коли не стане творця травневого перевороту. Санація осудила, як джерело всіх нещасть, парляментаризм, „соймовладство". Щож натомісць гадає вона дати?

Вісім років чекали й аж тепер дочекалися відповіди на дражливі питання, а дочекалися її — несподівано — на XII. зїзді леґіоністів у Варшаві. На цім зїзді, на площі, під памятником голови повстання 1863 року, Травґута, виголосили промови: полковник В. Славек, голова клюбу ББ, і віцеміністер військових справ, ґ. н. Славой-Складковський. Останній говорив про крізу кавалерійським стилем; мовляв: і не такі труднощі переходили „леґуни", то й крізу перейуть. Що там лякатися? Перший розвинув підстави нової конституції. Отже від ухвали проєкту Славека (а в ухвалі тяжко сумніватися) ціла вага праводавства переноситься з сойму до сенату. Перший новий сенат, який рішатиме в усіх важніших справах, вибиратиме вже не людність держави, а нова военна оліґархія, яка складатиметься з кавалерів двох военних ордерів: „Віртуті Мілітарі" й „Неподлеґлосьці". Вони, по ухвалі нової конституції, виберуть дві третини нового сенату, а третину вибере президент держави. Потім отой сенат ухвалить, хто матиме право вибирати дальші сенати, тобто, яка ґрупа людности.

Так виглядає ота конституція. Польські ґазети вже підчислили, що таких „кавалєрів" отих двох ордерів набереться в Польщі максімум 30,000. Отже сенат вибиратиме (в його двох третинах) ґрупа людей, які числом складають **одну тисячну** населення держави, себто 1 про мілле; 99 про мілле людности будуть позбавлені права голосу. А що тими кавалерами є лише Поляки, то нова конституція автоматично виключає від виборів усі так звані національні „меншости". Польські ґазети підрахували, що за давньої шляхетської Польщі шляхта, яка мала право вибирати короля й голосувати на соймі, творила **одну восьму** всього населення держави. Теперішня новоутворена шляхта творить з того населення лише, як сказано, **одну тисячну частину.**

Автори проєкту мотивують його тим, що „не кожде покоління матиме мужа тої міри, що маршал Пілсудський", отже, на випадок його смерти, для нових поколінь треба створити „збірну силу". От нею й має бути корпус леґіонерів, а дальше ті, кого той корпус призначить, нова аристократія... Не можемо дивитися на цей проєкт інакше як на симптом повної безрадности. Бо й справді, нехай, з точки погляду польської нації, леґіонери, то є найліпше, що є в нації; це ті, які боронили Польщу, які її створили. Але чиж воно значить, що це є якраз ті, що найкраще розбираються в потребах мілїонів, позбавлених права голосу горожан?

Большевики й фашисти, чи гітлерівці — це також ота аристократія, яку відповідний режім покликав, щоби правити державою. Але там ота аристократія, зцементована окремим світоглядом, попередньою **політичною боротьбою,** є дійсно „збірною силою". А чи ті припадково зібрані в Варшаві леґіонери мають за собою традиції попередньої політичної боротьби з поваленим режімом? Не мають і не мали, бо перевороту у травні 1926 р. доконано не шляхом політичної (хочби й збройної) боротьби, а виключно шляхом так званого „пуча", военної акції. Чи в такім випадку оті нові аристократи зможуть створити нову „збірну силу", ідейну еліту? Певно що ні. І в той час, коли нова еліта повстала в Італії чи в Німеччині шляхом довгої борні, тяжкого вироблення нового світогляду, тут оту еліту твориться просто шляхом декрету. Ясно, що на її ідейну спільність числити не можна.

Проєкт говорить виключно про кавалєрів згаданих двох ордерів, поминаючи кавалєрів ордерів Польонія Реститута й Кжижа Валечних. Це тому, що останні ордери роздавано й перед травневим переворотом, а згадані вище — лише з ласки нового режіму. Виходить, що правління в будучій Польщі віддається до рук навіть не новій военній аристократії, лише певній її частині, оліґархії.

Проєкт, очевидно, скорше чи пізніше, за браком ідейної спільні й політичних кваліфікацій нової аристократії, доведе до хаосу. Нова Італія й нова Німеччина знайшли нові ідеї, якими хочуть жити. Нова Польща такої ідеї не знайшла.

Р. Петрин.

БЕЗ СЕРЦЯ.

(Оповідання).

—о— (2)

Маланка вже не хотіла спати, бо таки далі боялася, що мама прийде до неї. Досвіта Гнат пустився до Маринчиць. Ті Маринчиці були дві милі від села Гната. Більша часть дороги ішла лісом. Гнат сплячий був. Ляг під сосною коло дороги і вснув. Щастя, що дорогою ішло якесь веселе товариство і співало. Спів розбудив Гната. Покріплений одногодинним сном, пішов далі. Став скорше іти, щоби якнайскорше увільнити бідну душу. Він живо уявляв собі, як то та душа мусить терпіти, сидячи в жаріючім вогни. Гнат на проповіди чув, що то не такий вогонь, як той, що на земли!

— В нашім вогни, вмирається, як вже засильно пече, — думав Гнат. — В тамтім вогни не вмирається, бо небіжчик не годен ще раз вмерти. То не жарти, такий вогонь, що хоч гориш, то ти не годен вмерти! Вогонь в чистилищи, то дуже прикрий вогонь. Та всеж таки чистилище ліпше, як пекло. Як би була в пеклі, то й Камлайчиха вже не помогла би їй.

Хвилю Гнат нічого не думав. Аж по довшій хвилі його знов став морочити пекольний вогонь:

— Як би так я попав у пекло! То було би, але... Не приведи Господи!... Піп каже, щоби оминати дівчата... Також каже оминати молодиці... Чи то такий тяжкий гріх, що за нього є аж вічний вогонь? Такий гріх чейже можна відпокутувати, оженившися. Неодин гірко покутує. Неодин волів би вічний вогонь пекла, як таку покуту з жінкою в одній хаті... Я міркую собі, що Маланка не буде така. Матій мабуть тільки жартує, пуджає мене.

Прийшовши до Маринчиць, Гнат спитав першого стрічного, де можна знайти вдову Камлайчиху.

— Камлайчиху! — була відповідь. — Ади! Отся велика хата з червоним комином. Там її знайдеш.

Гнат пішов до хати з червоним комином. Коло плота під кущем бузини на колоді сиділа баба. Ціла, від голови до ніг, була одіта темно-синьо. Лице мала ніжне і бліде. Сотню морщин на лици ледви мож було доглянути, такі вони були дрібонькі. Хто не приступив до неї і не призирався цілком зблизька, гадав би, що то ще молода жінка. Коли розплющила очі, то вони були цілком круглі і гляділи дуже лагідно. Уста мала малі і безкровні. В руці держала милицю. Тою милицею водила поволи по мураві, неначе би писала якісь слова. Хвилями виглядала так, неначеб вона тим патиком лагідно боронилася перед чимось. Та перед нею було тільки пару билин глодавки.

Коли Гнат підійшов ближче до неї, він почув, що вона, вимахуючи патиком, також щось мурмотить. Гната вона не бачила, або не зважала на нього. Водячи очима по мураві, вона мурмотіла:

— Ну, ну, тільки так дуже не напирайте! Тільки троха терпцю! Всі хочуть нараз. То не може бути так, добрі людонькове. Годі! Всі прийдуть на свою чергу. Одно по однім. Безпечно прийдете всі. Всім нараз годі дати поміч. Воно так не йде. Тепер ти ходи сюди, бо ти вже дуже довго сидиш в сім вогни. Нині читали твою останню Службу Божу. А ти другий там! Тільки не зойкай так! Ще як дадуть за тебе пару милостинь, то й ти вийдеш відтам... Ви всі діждетеся того.

— Ось так Камлайчиха балакала, успокоюючи, хоч коло неї нікого не було. Гнат слухав: йому тілом перебігав мороз. То від стіп до голови, то від голови до стіп.

— Чи в тій хаті знайду вдову Камлайкову? — спитав Гнат, приступаючи ближче.

— Ти до мене? — баба спитала, обернувшись до нього.

— То може ви?

— До такої старої як я, молоді парубки не приходять без важної причини. Ти мабуть маєш якийсь великий клопіт?

— Мама вмерла нам, — зачав парубок, — тому шість тижнів. Тепер приходить що ночі і благає помочі. Порадьте, що робити.

— Чи вона вмерла заосмотрена святими тайнами? — спитала Камлайчиха.

Гнат напевно не знав. Лиш вгадуючи, відповів:

— Так... Я так гадаю.

— Цілком певно не знаєш? Се дуже важне, мій хлопче... Довго хорувала?

— Не довго. Лише один тиждень.

— Чи вона була сестрою в церкві?

— Сего не скажу.

— Як вона звалася?

Гнат станув як дурний, бо імени Маланчиної мами не знав. Годі було до того признатися, бо зачав балакати так, начеб то була його мама. Сказав на сліпо:

— Звалася Марія.

— Ти боявся сказати, чи що, що так довго надумувався? Як їй було на прізвище?

— Чи й се мусите знати?

— Чейже можеш мені сказати, як твоя мама писалася!

— То не моя мама. То її мама.

— Чия?

— Загнаний в кут, Гнат відповів:

— То мама моєї сестри, не моя.

Камлайчиха витріщила на нього очи. По хвили промовила сердито і строго:

— Ти, хлопче, не обріхуй мене!

— Я не брешу. Кажу щиру правду.

— То се щира правда, що мама твоєї сестри не була твоєю мамою? Хіба що ти і твоя сестра маєте одного тата і кожде з вас іншу маму?

— Я вже скажу, як воно є. То мама моєї...

— Мама твоєї жінки? То ти вже жонатий?

— Ще ні. Та я з нею оженюся.

— Ага! Розумію. Ви вже давно знаєтеся?

— Не дуже давно.

— Скажи докладніше, як довго.

— Чи й те мусите знати?

— Мушу! Як закличу небіжку і буду з нею балакати, то вона готова спитати мене, що робить її дитина.

— Скажіть їй, що я з її дитиною оженюся.

Гнат ще відповів на кілька питань і вона сказала йому:

— Отже во імя Господа прийди до мене ще раз за три дни. Тоді вже буду знати і скажу тобі.

Парубок хотів, щоби небіжка вже сеї ночи не прийшла до Маланки. Він спитав:

— Чи не міг би я на вашу відповідь заждати тут? Не могли би ви зараз сказати? Душа мучиться, дівчина зі страху не годна спати. В будний день я при роботі. Як прийду до вас, то пропаде мені день зарібку.

— Не будь дитиною! — відповіла Камлайчиха. — Я вперед мушу тричі до церкви і на цвинтар. Сего не скажуть мені воробці, що цьвірінькають на даху. Сама небіжка мусить сказати. Щоби сказати мені, мусить побалакати зі мною. Щоби вона промовила, треба її викликати ріжними тридневними молитвами. І ти молися ті три дни, і її донька нехай молиться... Чи небіжка плаче, як прийде до доньки?

— Мабуть ні. Вона тільки дуже, дуже сумна.

— При божій помочи дістанемо її.

Камлайчиха відпустила Гната. До села він вернувся аж в ночи. У вікнах вже не світилося. Гнат пішов під вікно Маланки. І у неї вже було темно. Він застукав у вікно, воно відчинилося.

— Чи мама вже була у тебе? — спитав.

— Вже ні! — відповіла. — Я знала, що Камлайчиха поможе.

— Ще не помогла. По її відповідь піду аж за три дни.

Гнат переповів свою розмову з Камлайчихою. Ледви відійшов, Маланка зараз вснула. Мама знов прийшла до неї.

В каменоломі Гнатови сказали, що як не прийде до роботи хоч би тільки раз, то нехай взагалі більше не приходить. Зробили йому тільки ту одну ласку, що пустили одну годину скорше, яку він зобовязався відробити на другий день. Він побіг до Маринчиць і під хату Камлайчихи прибіг, коли вже смерклося. В хаті сказали йому, що Камлайчиха вже на цвинтари, де звичайно ночує. Гнат пішов на цвинтар.

Камлайчиха лежала на свіжій могилі, накрита хусткою. Одною рукою обіймила могилу, голову поклала на сиру глину, неначе би підслухувала. Коли Гнат підходив до неї, вона підвела другу руку і кивала до нього пальцем на знак, щоби ступав тихо і щоби мовчав. Гнат зупинився, і стоячи пару кроків перед нею, прислухувався. Зітхаючи, вона говорила, зразу неначе до себе, неначе до Гната:

— Боже мій! Як вони скімлять нині, ті нещасні! Кожда душа кричить, взиває помочі і кожда хоче видобутися відтам. Я вірю, що там прикро сидіти.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ „ВІНДОКЛІНЕРІВ".

To All Ukrainian Window Cleaners Working in the Open Shops.

Alarmed at the prospect of having to surrender their dictatorial power over their employees, anti-window-cleaning union bosses are resorting to a wide-spread campaign of lies and misrepresentation in an effort to steam the tide of sentiment toward the Union. Nevertheless, unionism continued to move forwad. The flood of membership applications is pouring into the Union office and increasing every day.

Window Cleaners! Do you want higher wages, shorter hours and improved conditions? All you have to do to secure these benefits is to **organize.** The government of the United States has established your legal right to be a union man. Every employer who violates this law by interfering with your right to organize and to bargain with your employer through your Union is subject to severe punishment. Only recently this law was passed by Congress and signed by the President. The law provides that the bosses must comply with the maximum hours of labor, minimum rate of pay, and coditions of improvment approved and proscribed by the President. The law further provides that the agreements approved by the President must be prepared with the consultation and consent of the organized workers, so that now for the first time a union agreement has the force of the United States Government behind it.

We are living in a new age. Until now the government's power was used only for one side, — **now** we are entitled to use the same power to protect labor's side of the struggle. Now there is only one question. **Will you exercise the legal right to unite with the workers in the union for the purpose of securing higher wages, shorter hours and improved conditions of employment?**

The open shop does not give you freedom. It is really a closed cage in which you have been imprisoned and compelled to work under conditions imposed upon you as the result of your own bad bargains.

You were compelled to take what the boss was willing to give you, because without an organization you had no power to command more.

We know that some men in open shops have been discharged for even attending union meetings. There is no longer reason why that should continue. But even to take advantage of that part of the law which is intended for your side, you must also have a strong union to help enforce it. Our Union through its legal adviser has prepared ways and means to give legal assistance to every member who works for an employer who violates this law. Every violation is punishable.

It has come to the attention of the Union that certain unscrupulous people who have assisted the open shops in breaking down the standards of our industry are now attempting to make connections in Washington for the purpose of inducing the government to establish a code of standards far below those existing in the union shops. We promise you that these efforts on the part of the unfair employers and their henchmen will come to naught. The Union was in Washington ahead of them.

Window cleaners, take advantage of this change! If you don't, the National Industrial Recovery Act will mean nothing to you.

Don't sign any papers at the request of your boss. Don't join any group or company union.

The **Window Cleaners' Protective Union Local No. 2** of the **Building Service Employees International Union, Affiliated** with the **American Federation of Labor** is the only bona fide labor organization of Window Cleaners in New York City. The American Federation of Labor will assist you and will make it possible for us to realize every benefit under this law. **If you will join the union now, you can't fail.**

If you want shorter hours of work for more pay than you are getting now for long hours, join the Union. If you want double time for overtime, join the Union. If you want greater security of your job and no discharge without good cause, join the Union.

For the sake of yourselves and your loved ones, and in the interest of the whole working class, join the Union.

A **General Mass Meeting** of all window cleaners working in open shops will be held on Thursday, September 14th, 1933, at 6 P. M. at Union Headquarters, 217 East 6th Street, N. Y. C.

COME ALL!

Window Cleaners Protective Union Local No. 2 B. S. E. I. U. American Federation of Labor.

Paul Krat, Sec'y.

ЧИ ЧУЄШ, УКРАЇНКО?

Чи не чуєш, Українко,
Того голосу святого,
Котрий кличе ізза моря
Від сестри і брата твого?

Чи чуєш, як щось шепоче:
„О, не забудь! О, не забудь!
Куди не підеш, з ким не стрінешся,
Українкою ти завсіди будь!

„О, не забудь про той свій нарід,
Котрий, неначе одна родина
Й котрому ти не чужа була,
А як рідненька своя дитина.

„О, не забудь і про рідні гори
Й про лани й поля розлогі,
Тай про стежечки оті кручені,
Що їх топтали там твої ноги.

„І про церковцю, о, не забудь
Тай про тії дзвони, що все дзвонили
На празник, свято, чи яку радість,
І по вмерлих все голосили.

„О, не забудь! О, не забудь
Про тії тополі й липи крісласті,
Це то дівчата із парубками
Усе збирались, щоб погуляти.

„О, не забудь! О, не забудь
Про рідні села й хату низеньку,
Де ти родилась, де виростала
І де остались твій батько й ненька.

„І перелазу того не забудь,
При котрім то ти все стояла
В зоряну, тиху, привітну нічку
Тай на когось крадьки чекала.

„О, не забудь! О, не забудь
Про це все тут на чужині
Й любов до всього, що тобі рідне,
Передай ти тут своїй дитині.

Анастасія Рибакова.

— Як ся маєш, товаришу, чотирнацять днів ми вже не бачились. Дай мені папіроску.

— Ти ледви побачив мене, а вже хочеш папіроски?

— Подумай: ти давав мені денно й по три папіроски, а тепер порахуй, скільки ти мені винен!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК; Н. Й.

Йде до ліпшого.

Коли ми їхали через океан і бачили розбурхане море, то приходило на думку: ану буря не устане і прийдеться нам загинути. Однак море вспокоюється і всі на кораблі тішаться, що доїжджають до своєї цілн, до пристані.

Таке саме можна побачити серед громадянського життя переважно по великих містах. Хто інтересується громадянським політичними справами, той дуже часто їде на кораблі серед бурі.

Таке саме дієтся в Ню Йорку. І в Ню Йорку приходилось громадянству, а переважно тим, котрі брали активну участь у всяких народних справах, переживати хаос. Нераз треба було добре приглядатися політиці. Деколи й кождий зокрема і всі разом не знали, чого хочуть, до якої цілн прямують. Однак якось обставини змінились, чи може громадянство змінилось, чи мабуть таки свідоміший елемент створив і змінив сам ті обставини, відмежився від комуністичних хаотників і брехунів, — досить, що зачалось у Ню Йорку майже зовсім інше життя. Зачала відроджуватись в громадянстві повага до націоналістичної ідеї і пошана до всього, що своє, рідне. І тепер в Ню Йорку, серед національного елементу на всяких ділянках народньої справи йде праця більше гармонійно, є більше зрозуміння до самої справи, а менше особистих амбіцій і киринь. Правдою є, що й тепер ще є в Ню Йорку всезнайки й критики, котрі є шкідливі по орґанізаціях, однак є надія, що й вони зрозуміють свої помилки й будуть старатися направити своє зло муравлиною працею, хочби найдрібнішою роботою направити це зло для добра доброї і загальної справи. Громадянство вже уміє пізнати хитрих критикоманів, котрі нічого не роблять, а тільки своєю хитрістю пливають поміж орґанізації й громадянство за особистою наживою. Беручи загально, громадянство в Ню Йорку, що не робилосяб, чи то віча, чи які інші сходини, чи приміром зїзд ОДВУ, веде роботу у якнайкращім порядку.

Високопарні сова перетворюються в діло. Серед громадянства чується голоси єдности, а переважно, щоби відділи У. Н. Союза злучилися для добра й спокою У. Н. Союза. Дай Боже, щоби це сталося якнайскорше.

Також Центральний Комітет Укр. Нац. Тов. в Ню Йорку підніс думку, щоби зорґанізувати українські народні школи і завести одну систему, тай щоби по тих школах були вчителі з педаґоґічним знанням.

Нюйорські відділи ОДВУ приготовляються до великого свята посвячення прапорів ОДВУ, на яке запрошено всі національні товариства, клюби, парохії, Січи й ціле громадянство міста Ню Йорку і околиці, багато визначних громадян і громадянок в куми прапора. Декотрі товариства вже зголосилися, що возьмуть участь зі своїми прапорами, і вибрали вже кумів від товариств, як також виасиґнували з каси відповідні жертви. Це свято має бути великою національною маніфестацією і зміренням національних сил для націоналістичної ідеї.

Василь Дроботій,
Ню Йорк, Н. Й.

[З]ІННГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗ[А]

ДЕРРИ, ПА. Відділ 113 У. Н. Союза повідомляє всіх членів, що вибрано новий Уряд на зборах 16. липня як слідує: Нестор Кирчак, предс.; Андрей Куземчак, кас.; Василь Годчак, секр. Просимо всіх членів, щоби поприсилали свої адреси. до секретаря Василя Годчака. Проситься членів, щоби платили свої вкладки на час. Адреса секретаря: Василь Годчак, 421 W. 1st Ave. Box 122, Derry, Pa. Котрий член не має змінену грамоту на нову, хотів би змінити, то прошу прислати стару грамоту до секретаря котрий може постаратися о пизичку від У. Н. Союза. — Нестор Кирчак, предс.; Андрей Куземчак, кас.; Василь Годчак, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

М. Костишин.

ПРАВДИВИЙ РАЙ.

(В альбом большевицькій владі на Україні 1933 р.)

Насильством повстали на світі закони,
Принесли безправність, облуду страшну.
Поглянь лиш світами в широкі простори,
Стрінеш там в неволі картину сумну.
Режім пролєтарський потворив руїни
Кругом, де колисьто зростав добробут.
Де хліба, ні соли не бракло ніколи,
Там з голоду жертви попухлі падуть.
Правління „рабочих"!... Рай!... нові закони!...
Руйнують без стриму наш багатий край.
Всіх закріпостили у рабство комуни,
Баґнетом заводять новий обичай.
Підлота, байдужність, гуляють без міри,
Насильством „корито" створили одно.
Кругом недовірки наш край сплюндрували,
Остались лиш сльози і клятви багно.
Куди не поглянеш, Євреї панують,
Сталінські бриґади, московський погній,
Немов окаянні. Осліпли... Поглухли...
Не бачать, не чують про голод страшний.
Гуляють байдужно, над лихом сміються,
Що на Україні картина сумна...
В двацятім століттю культура „рабочих"
Діпнялась до того, що Бога нема...
Ось чому ідея пролєтаріяту
Насильством заводить новий обичай:
Ладить пятилітку тай одно „корито",
Хай з голоду пухнуть!... От правдивий рай!...

Жорж Куртлін.

ЯК КУРИТИ З ПІНКОВОЇ ЛЮЛЬКИ.

На імянини купила мені жінка пінкову люльку. Я раз-два схопив капелюх, взувся в чоботи та вибіг, щоби курити з того подарку на терасі невеличкої каварні, якої я був вірним гостем. Я сидів десять хвилин при столі при каві, глядів на юрбу, що метушилася, та пристрасно добував хмари диму з бурштинового цибуха. Аж тут попри мене перейшов якийсь дідусь. Як лише побачив мене, станув на місці, поблід, посинів, кинувся до моєї люльки, вирвав мені її зі зубів і скрикнув:

— Нужденний дурню!

У першім схвилюванні я хотів устати, вгатити йому кілька разів пястуками та відібрати мою власність. На щастя, мої очі зупинилися на білім як сніг волоссі мого напасника й це вистарчило, щоби я вгамувався. Я пригадав собі зворушливе місце із „Де Сенектуте"*), де заступник Пізонів (римська шляхотська родина) хвалить старість, говорить про вибачливість, до якої ми зобовязані у відношенні до старих людей, та пригадує, що в часах найбільшого розцвіту Атен (старо-грецької держави) підчас прилюдних ігор сенатори вставали з місць, коли входили найстарші літами мущини та найгарніші жінки. Тому то я вгамувався та сказав лише:

— А то раз простак із вас! Чи віддасьте ви мені мою люльку?

Та він станув лицем проти мене, видно було, що силувався щось говорити, а брови насупилися із гніву. Очі впялив у мене та аж вертів мене ними до глибини, наче хотів там дошукати в мене докорів совісти.

Вкінці сказав басовим голосом, у якому пробивалося з трудом здавлюване тремтіння обурення:

— Божевільний! Що?? Ви маєте пінкову люльку та курите її на дворі???

— І щож...? — сказав я.

Він відповів:

— Коли так, то з двох лише одно можливе: або ви гідний жалю іґнорант або найбільший серед людей негідник.

На такі дуже гострі слова я не був рівнодушний. Вони казали мені здогадуватися, що я несвідомо допустився найогиднішого святотацтва. Тому я попросив дідуся, щоби пояснив мені цілу справу. Рівночасно попросив я його, щоби віддав мені люльку. Він зглядився. Та коли я простягнув руку, щоби взяти люльку, він сильно шарпнувся та з таким обуренням узяв люльку назад, що аж прохожі видивилися.

— Не так брати! Не за головку! Чи можна собі щось такого уявити? Пінкову люльку брати за головку!

Здивований та непевний хотів я тепер люльку взяти за цибух, а тут дідусь знову як заревить:

— За цибух також ні! Чи ви вже зовсім зсунулися з глуздів, що пінкову люльку хочете брати за цибух?

Я дуже збентежився. А незнакомий тимчасом вичистив люльку до столика та сховав до ясно-червоного футералу, потім із набожною дбайливістю замкнув його. Я за той час говорив:

— Чим більше приглядаюся вам і слухаю, тим меньше сумніваюся, що у вас бачу небуденну людину. На мою думку, ви знаєте тисячі річей, про які я нічогісінько не знаю. Та передовсім вірю, що ви мистець щодо того, як треба вживати пінкової люльки. З вашого лиця читаю, що я вгадав правду. Як я завидую вам вашого досвіду! З якою приємністю зривав би я ваші овочі! Тому докінчіть ваші добродійства, сідайте, добрий дідусю, позвольте мені замовити для вас дещо та розвійте мою непроглядну темряву, в якій я сумно блуджу.

Той старець, то була людина незвичайної доброти. Він сповнив моє бажання. Того дивного дня я мав кілька разів нагоду, що в моїй душі розцвітався подив, наче цвітка.

Рівночасно старець кинув оком на кишеню моєї блюзки, з якої виставала пачка тютюну-Скаферлаті, широко отворена, так, що бурий її зміст був на повітрі. Він гостро картав легкодушність курців, які так отвирають тютюн, що, сильно шарпнувши, роздирають бандеролю, той широкий пасок. Пояснював, що пінкова люлька вимагає, щоб її набивати тютюном протилежно до волокон, а відповідно до того, як він краяний. Це з огляду на права тяжости, притягання предметів осередком землі та тенденції нікотини, що збирається на дні люльки, замісць щоби щасливо - рівномірно розходитися по всій люльці. Тому конче треба пятьдесятьсантимові пакети отвирати цісарським розрізом, під карою, що люлька закуриться наче у свині. Потім теплими словами став вихваляти розкішність морської пінки, вихвалював під небеса безчисленні прикмети того мінералу та порівнював його ніжність з маґнолією, якої порцелянoво-білому цвітови шкодить уже найслабший подув вітру. Він увесь час стояв при свому та ввесь час без упину вертався до „дірковатости" морської пінки. Я спитав, за який кінець повинен я брати мою люьку, коли хочу з неї курити, бож якби й не було, вона мусить іти через мої руки, заки дістанеться до моїх уст.

Якеж було моє здивування!

— Пінкову люльку не беремо ні за один ні за другий кінець, — відповів мій мудрий співрозмовець із натиском — хіба рукою в нитяній рукавиці. Кажу нитяній. Бо рукавиця з мягкої шведської вовни це ніщо інше лише прибіжище для мікробів, а шеврова шкіра шкідлива для морської пінки своєю фарбою; вона обліплює пінку оливною верствою. Дайте собі сказати цю правду.

Він говорив невгомонно, а подеколи для переконання підносив до неба вказуючий палець. Час від часу сказав такий помисл:

— Морська пінка, то частинка Бога.

Або:

— Чоловік, що зле обходиться з люлькою з морської пінки, похожий на батька, який свою невинну доньку зводить на злу дорогу.

Або:

— Хто стидається свого роду, негідний мати його, сказав один глибокоумний фільософ. Хто має люльку з морської пінки, а не обходиться з нею, як вона на це заслугує, негідний мати її, посмію я додати.

Я не міг надивуватися.

Він говорив далі:

— Коли хочете як ялося закурювати вашу люльку, то треба, щоби ви два-три або чотири рази на день (на скількости не залежить) курили, одначе точно в тій самій порі, що вчора, а втягати дим треба в однакових відступах. Кімната, в якій курите, має бути щільно замкнена, викладана кахлями, не більша як півдевята квадратного метра. Зрозумієте чому. Це тому, що кахлі непропускальні, бо, як відомо, вони мають у собі кальцій та хльорид, отже абсорбують вохкість повітря, яка для люльок із морської пінки не менше шкідлива, як для людей хорих на груди. Цим я сказав вам, що вас жде, коли ви маєте хату, викладану звичайними кахлями та вже нині не візьметеся до конечних перерібок: ваша люлька заздалегідь засуджена на загладу.

Потім спитав він мене, на котрому поверсі я жию та на котру з чотирох сторін світа виходить вікно кімнати, в якій я звичайно курю. Коли я сказав, що вікно виходить на подвіря, що це мала кімнатка на пятому поверсі, одначе вікна є від полудня і т. д., і т. д., він злякався та став нарікати: „Ах!... Ох! Ех! Таж це божевілля! Таж то можна тріснути зі сміху! На південь? Ви маєте люльку з морської пінки й хочете з неї курити в кімнаті від півдня?

Він вибухнув сміхом.

— Таж то чисті кпини!... Любий пане, ви зараз мусите випровадитися, а як ні, то мусите носити жалобу за вашою люлькою.

— Алеж...

— Вірте мені—вертайтесь додому, виповіджте господареві та спровадьтеся до готелю, до якогось приятеля в мансарді або денебудь інде, але під умовиною, що вікно буде виходити на північ.

— Як, а сонце...?

— Самособою! Таж знаєте, що сонце має прикмету, що від нього предмети змінюють краску. Це те саме, як коли предмет закурений. А я вас питаю, що ви ще моглиб вимагати від люльки, яка є закурена з обох кінців, з плямками?

Знаменито, — сказав я. — Коли воно вже так, то я постановлю собі рішучо: куритиму лише нічю.

На це професор курення відповів: — І добре зробите. Всеж мусітимете вважати, щоби не курити більше як сім разів на тиждень.

— Чомуж це?

— З огляду на місяць, — відповів він — бо його світло лише в четвертій квадрі не є небезпечне для люльок із морської пінки.

Він здогадався, що я здивувався, бо я розняв рот. Тому він став повчати мене про деякі прикмети тієї планети Зображав мені вплив цієї планети (яку проголосили вимерлою) на живі істоти та предмети. Його вплив на пори року, на жінок, на ферментацію вина. Я довідався, що місячне світло має вплив на деякі роди вапняка, ба воно зїдає 50-сантимові монети, наче вітріоль. Як доказ мала послужити церква в Мо, якої фасада з кожним днем більше розсипається. Цей примір мене дуже засмутив, бо переді мною ставали фатальні вигляди, коли я порівнював відпорну силу люльки з морської пінки з ґотицькою церквою. Вкінці я довідався, що дуже порадно є не вживати люльки з морської пінки поперше тоді, як є гарна погода (з огляду на посуху), подруге тоді, як є погана погода (з огляду на вохкість). Ці цікаві подробиці заповнили мою душу переляком, а також журою, бо я відчував, як мене помало проймав несказаний жах, що я ніколи не знайдуся серед вдоволяючих обставин.

---

*) „Де сенектуте" („Про старість") написав староримський письменник Марк Тулій Ціцеро (родився 106-го року перед Христом, убитий 43-го року перед Христом на приказ тріюмвіра Антонія), був теж бесідником і державним мужем: квестором, едилем, консулем (унеможливив протидержавну змову Катиліни). Народній трибун Кльодій післав Ціцерона на заслання за те, що катилінців покарано смертю. На засланні був рік (58-57 р.), в 51-ому післали Ціцерона як намісника до Кілікії. Там він успішно вів війну проти грабіжницьких племен. Після вбивства Цезаря перейшов до републиканців. Після утворення другого тріюмвірату на приказ Антонія Ціцерона прогослосили поза законом і, як сказано, вище, вбили. До наших часів заховалися 57 Ціцеронових промов. Крім того писав фільософічні та педаґоґічні твори.

З українського життя в Америці.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Учасники Зїзду професіоналістів.

Професіоналістів в Шікаго 18—19 серпня 1933 р.

На I. Зїзді Українських Професіоналістів у Шікаго 18—19 серпня 1933 р. зареєструвались отсі особи:

John Yatchew, B.A., M.A., LL.B., S.J.D.	Windsor, Ont., Canada.
Bohdan Pelechovicz, LL.B., LL.M., M.P.L.	Chicago, Ill.
Joseph Charnoske, LL.B.	Detroit, Michigan.
Omer E. Malisky, LL.B., LL.M.,	Cleveland, Ohio.
Theodore J. Swystun, LL.B.,	Philadelphia, Pa.
A. A. Granovsky, B.S., M.S., Ph.D.	St. Paul, Minn.
Theodore Humeniuk, LL.B.	Toronto, Ont., Canada.
John Panchuk, A.B., LL.B.	Detroit, Michigan.
Stephen Shumeyko, LL.B.	Newark, N. J.
Roman I. Smook, LL.B.	Chicago, Ill.
Stephen J. Jarema, LL.B.	New York City.
George Fisanick, A.B., M.A.,	Barnesboro, Pa.
Semen Kochy, D.D.S.	Chicago, Ill.
Anna I. Swierski, B.S.	Chicago, Ill.
Michael A. Melyn, B.A., B.S., M.D.	Chicago, Ill.
J. A. Melyn, B.A., M.D., C.M.	Chicago, Ill.
Helen Hawryliuk, B.S.	Winnipeg, Man., Canada.
H. G. Skehar, D.D.S.	Chicago, Ill.
John Barabash, B.M.	Chicago, Ill.
P. J. Lazarovich, B.A., LL.B.	Edmonton, Alta., Canada.
Walter J. Tymochko, M.D.	Youngstown, Ohio.
John I. Bilinski, A.B., LL.B.	Cleveland, Ohio.
Miroslaw Siemens, B.S., M.D.,	Chicago, Ill.
Josephine I. Jarema, B.A.	New York City.
Mrs. B. Dyma, B.A.	Winnipeg, Man., Canada.
John Korolishyn, A.B.,	Detroit, Michigan.
D. Chorney, B.A.,	Chicago, Ill.
M. Potoski, M.D., L.M.C.C.	Dauphin, Man., Canada.
A. T. Kibzey, M. D.	Detroit, Michigan.
M. J. Stec, M.D.	Scranton, Pa.
Andrew John Balko, B.S., M.D.	Brooklyn, N. Y.
Andrew B. Swierski, B.S.	Chicago, Ill.
Elizabeth Zyblikewich, A.B.	Brooklyn, N. Y.
George Bachur, M.D., C.E.,	Detroit, Michigan.
N. M. Tacij, D.D.S.	Scranton, Pa.
Basil I. Hayovich, D.D.S.	Chicago, Ill.
Paul Kanchier, B.S., D.D.S.	Chicago, Ill.
Rev. Basil Tremba, B.A., B.T.	Woonsoket, R. I.
Rev. John Robert Kovalevich, Theology,	Toronto, Ont., Canada.
Rev. Demetro Lischyshyn, Theology	Toronto, Ont., Canada.
Anna Masley, Art.	Chicago, Ill.

Зареєстровані вчителі:

Mary Koreska, Teacher,	Winnipeg, Man., Canada.
Anna J. Balko, Teacher,	Brooklyn, N. Y.
Anastasia Kochan, Teacher,	Joliet, Ill.
Dmetro Pasichnik, Teacher,	Philadelphia, Pa.
A. Pawlik, Teacher,	Saskatoon, Sask., Canada.
M. Koriska, Teacher,	Winnipeg, Man., Canada.
S. Perestiuk, Teacher,	New York City.
Fred Luciw, Teacher,	Dubuque, Iowa.

Українці з европейських університетів:

Luka Myshuha, LL.D.	Jersey City, N. J.
Nicholas Bodrug, LL.D.	Detroit, Michigan.
Jaroslaw Chyz, B.A.	Scranton, Pa.
L. Rybak, Ingineer-Agronom	Chicago, Ill.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Збірка на Павільон.

Для громадської контролі подаємо до загального відома, і просимо помістити в „Свободі" збірку на викуп Українського Павільону на Світовій Виставі.

Зложили по $1: Яків Васьовик, Лев Гронський, Стефан Куцій, Іван Ґураль, о. Іван Гундяк; по 50 ц.: Пилип Білінський, Михайло Дмитрів, Евдокія Дмитрів, Олекса Приватa, Михайло Голувчук, Теодор Василик, Іван Кіндзерський, Іван Припутник, Йосиф Ґінда; по 25 ц.: Николай Дмитрів, Марія Дмитрів, Софія Кравець, Іван Кравець, Василь Шершунь, Стефан Скоципець, Олекса Павлик, Марія Мурдза, Катерина Мельник, Розалія Теребецька, Андрій Бобенчак, Йосиф Йош, Панько Тремба, Іван Лукашкевич, Марія Лукашкевич; Іван Капусняк 20 ц.; по 10 ц.: Павло Ріряк, Марія Янтошко, Михайло Янтошко, Максим Максимович. — Разом $14.10.

Вислано до Виставового Комітету $14, 19. липня. Моні ордер число 218164. Збірка продовжалась і тоді вдруге зложили: Йосиф Коколюс $1; по 50 ц.: Григорій Цар, Іван Шрамко, Петро Швайлик, Іван Маркович, Михайло Проскура, Павло Кавенський; по 25 ц.: Юстина Бобкович, Григорій Рапанюк. — Разом $4.50.

Вислано до Виставового Комітету в Шікаго $4.35, моні ордер число 219058 дня 16. серпня.

Зібрали Іван Лукашкевич і Лев Гронський.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член ім. Т-ва Богдана Хмельницького, ві. 118 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі мені стали великою поміччю в моюму тяжкому стані.

Терентій Іваницький.
Пітсбурґ, Па.

—o—

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мойому хворому мужеви допомоги $100 з фонду допомогового. Мій муж, Михайло, перебув тяжку хоробу, що тримала його в шпиталі один рік і два тижні.

Допомога Союза стала в великій пригоді цілій родині, що тепер перебуває в біді.

Олександра Пипюк,
Пасейк, Н. Дж.

The Sport Whirl.

JERSEY CITY, N. J.

Another victory for Sitch.

After dropping a 1-0 hard fought pitching duel between "Hook" Finn and "Mooch" Mallachi, to the crack J. C. Colored Athletics, recognized as the leading colored team in the Eastern part of the United States, the popular Ukrainian Sitch Club of Jersey City resumed their winning ways Sunday afternoon at Fershing Field by spanking the hard-hitting Alamoes to the tune of 3-1.

Frank Singler on the mound for the "Sitch", held the big guns of the Alamoes well in check, allowing them seven widely scattered hits.

"Moe" Markin celebrated his return to the "Ukes" lineup after an absence of two weeks when his ankle was spiked, by getting 3 hits with "Bill" Kerber contributing two singles.

Dolling, backstop of the Alamoes led his club at bat by getting two hits out of 4.

John Koblan,
George Tizio.

The Box Score.

UKRAINIANS:

	ab	h	o	a
G. Emerson, 3b	2	0	1	2
W'brcht, cf	4	0	1	0
Markin, 2b	4	3	3	2
Kerber, lf	4	2	0	0
Finn, ss	3	0	1	3
Hannon, rf	3	1	3	0
Smith, 1b	3	0	14	0
B. Emerson, c	2	0	3	1
F. Singler, p	3	1	1	4
	28	7	27	12

ALAMOES:

	ab	h	o	a
Meleniak, cf	5	0	2	0
Schrieber, 3b	4	1	1	2
Ryan, ss	5	1	0	4
Dooling, c	4	2	1	0
Goldee, lf	4	0	4	0
L'weber, 1b	3	1	8	0
Lyman, rf	4	1	2	0
Lane, 2b	4	1	6	3
Herr, p	4	0	0	0
	37	7	24	9

Alamoes .... 000 000 001—1
Ukrainian Sitch 110 000 10x—3

Runs—Ryan, G. Emerson, Markin, Hannon. Errors—Finn, Schrieber, Smith. Stolen bases—Schrieber, Smith. Sacrifices — Schrieber, Kerber, Finn, Double plays—Goldee, Lane. Left on bases—Ukrainians 6. Alamoes 9. Base on balls—off Singler 2, off Herr 2. Struck out—by Singler 3, by Herr 1. Hit by pitcher—by Herr, P. Emerson. Passed balls—T. Emerson. Winning pitcher—F. Singler. Losing pitcher—Herr. Umpire—Keale.

—o—

ДВА ОБРАЗКИ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ.

Закарпатські часописи подають два такі характеристичні образки з Ужгороду:

Праця є дорога. Ходжу що ранку до уряду, де є центральне огрівання, одначе там є і печі, в яких палять дровами. І бачу дві дівчини — обі коло десять-літні, як на другий і третій поверх носять у тяжких ношах букове дерево. Часом ця двійка робітниць змінються — носить мама, посить батько, одначе все при тому буває одна дівчинка. Я питався батька, чому так перемучує працею слабовиту дитину. — „Паночку, треба спішити — роботи не є. А коли є, то треба скоро зробити, бо другий возьме!"

Тому-то робітник запрягає до роботи всі руки. Бо роботи не буде, а буде зима й голод.

Господар у суді. — Чого хочете, ґаздо? — Хочу ся правотити. — А чому? — Так! — А яку маєте причину? — А нащо мені причина! Фрас (чорт) най бере причину. Хочу ся правотити і дорє!"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПІСНІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ,

(слова і мельодії Л. Лепкого)
НА МУЖЕСЬКИЙ ХОР
опрацював
Михайло Гайворонський
пісні:

1) Маєва нічка
2) Кладочка
3) Бо війна — війною
4) Тьох—тьох.

Пісні ці видала накладня „Червона Калина" у Львові.

Ціна чотирох пісень 25 центів.

Головний склад на Америку в книгарні:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(29).

Смертельно стискаючи один другого, обидва противники скотилися зі скелі й полетіли в провалля. В Тарзана тепер міцно забилося серце. Адже ось тут загинув Омат, якого він уже дуже любив. Крім того тепер до боротьби з цілим племенем хвостатих лишився він сам, а з ним ще волохатий, ворог отих Ваздунів. Серед них тепер не було одної істоти, яка поставилась до Тарзана прихильно. Отже тепер лишилися лише їх два для боротьби проти всіх у чужому краю.

Тарзан підійшов до кінця скелі й глянув униз. Він сподівався побачити на дні провалля два бездушні трупи, але побачив щось інше, що його врадувало й здивувало. Він побачив, що обидва противники тепер бються на скелястій стіні, чіпляючись руками, ногами й хвостами за виступи скелі та за вбиті в скелю чопи. Тарзан тепер з захопленим віддихом слідкував за цею страшною боротьбою, що кождої хвилі могла скінчитися загибілю обох.

Нарешті Тарзан став помічати, що Омат почав перемагати. Він був молодший і зручніший від Есата. Есат усе більше знесилювався й тепер уже не нападав, а лише боронився. Та все ще далеко було до перемоги Омата, бо цеж була боротьба на стіні скелі над проваллям, де можна було злетіти так легко, що ніхто й не опаматався. Уже кілька разів Омат схоплював Есата так, що хотів кинути його в провалля, але той все викручувався й ратувався від смерти.

Тарзан побачив, що Есат своїм хвостом вихопив ніж з піхви Омата. Тарзан поспішно поліз по скелі до борців. Саме в тій хвилині, коли Есат замахнувся хвостом з ножем у нім, щоб ударити Омата в бік, Тарзан схопив його за хвіст і вибив рукою ніж. Це дало більше сили Оматови й він зі злістю підняв над головою свого противника та з розмахом кинув його в провалля. Сам Омат ледви затримався на стіні. Есат знайшов свій кінець на дні провалля.